אע"פ שלא עיבדן לשמן. פי' הקונטרס דהזמנה לאו מילתא היא ולא מיכפת לן בה וקשה לר"ת דקיימא לן בהזמנה הלכה כרבא ובעידוד לשמה קיימא לן כרשב"ג כדמוכח בפרק החניקון (גיטין דף נ"ד:) דהוה לתא דלקמיה דר' ט) ואמר ליה ספר תורה שכתבתיו גוילין לא נעבדו לשמן אמר ליה י) נתון אתה להפסיד ס"ת ואין (ואי) אתה נתון להפסיד ס"ת ואין לחלק בין עור של תפילין לגויל של ס"ת הא ס"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ומפרש ר"ת דרבא דאמר הזמנה לאו מילתא היא סבר כרשב"ג דבעי עיבוד לשמה משום דלא סגי בהזמנה וקשה דלא"כ מאי ס"ת ס"ק לא בעי עיבוד לשמה ופ' התכלת (מנחות דף מב: ושם) ג"ל מאי דבעי שמואל בר יהודה הא מילתא היכי נעבינן לה ודייק מינה דבעי לעיבוד לשמה והתם מדמי טוויה לשמה לעיבוד להכא וה"ה לעיבה ול"ל דאפי' לא קיבלה מיניה התם ס) **בשלמא** למ"ד נבסים למלך. תימה דבסוף הגוזן (מנחות דף יב.) משמע דברא לפי שהיה סבור דמזבח קולט דאמר שלשה טעיות טעה יואב וי"ל דלהמלט מי שאפשר דיכולין לשומרו שלא יברח ויומת בדעת ולא נתכוון שלא להוריש נכסיו לבניו ובירושלמי איכא פלוגתא דשמואל דאיכא מ"ד קבור היה יואב דקרטותיו של מזבח היו קולטין ואין לך קולט שלא גנו של בית עולמים אלא של שילה שהיו קולטין ואיכא מאן דאמר מאן דכתיב בית מחכמוני דשם השכיחי היה טועה שלא לסנהדרין ברח אמר מוטב יהרג בב"ד וילבשו גניו את נכסיו ואל יהרגו המלך וילבשו המלך: מתני'

התם משום מרירייהו אי הכי היינו דקתני עלה אמר רשב"ג במה דברים אמורים שלא נגעו במטה [א]אבל נגעו במטה אסורין תרגמה עולא במטה הנקברת עמו דמחלפי בתכריכי המת ת"ש כים שעשאו להניח בו תפילין אסור **לאסור להניח בו מעות.** דהזמנה מילתא היא להניח בו מעות הניח בו תפילין יניח בו מעות אימא עשאו והניח בו תפילין אסור להניח בו מעות כדרב חסדא ת"ש [ו]אמר לאומן עשה לי תיק של ספר או נרתיק של תפילין עד שלא נשתמש בהן קודש מותר להשתמש בהן חול נשתמש בהן קודש אסור להשתמש בהן חול תנאי היא [ז]דתניא ציפן זהב או שטלה עליהן עור של בהמה טמאה [ח]פסולות עור בהמה טהורה כשירות [ט]אע"פ שלא עיבדן לשמן ר"ש ב"ג אומר אף עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדו לשמן א"ל רבינא לרבא מי איכא דוכתא דרמו ביה מת וארגי בגד למת א"ל אין כגון שכבי דהרפניא דרש מרימר הלכתא כוותי' דאביי ורבנן אמרי הלכתא כוותי' דרבא והלכתא כוותיה דרבא ת"ר [י]הרוגי מלכות נכסיהן למלך ב"ד נכסיהן ליורשין ר' יהודה אומר אף הרוגי מלכות נכסיהן ליורשין אמרו ליה לרבי יהודה והלא כבר נאמר [א]הנה בכרם נבות אשר יזרע שם לרשתו אמר להן בן אחי אביו היה וראוי ליורשו היה והלא הרבה בנים היו לו אמר להן אותו ואת בניו הרג שנא' [ב]אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי ורבנן ההוא בנים הראוין לצאת ממנו בשלמא למאן דאמר נכסיהן למלך היינו דכתיב [ג]ברך נבות אלהים ומלך אלא למאן דאמר נכסיהן ליורשין למה לי ומלך ולטעמיך אלהים למה לי אלא לאפושי ריתחא ה"נ לאפושי ריתחא בשלמא למאן דאמר נכסיהן למלך היינו דכתיב [ד]וינם יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח וכתיב [ה]ויאמר לא (אצא) כי פה אמות אלא למאן דאמר נכסיהן ליורשין מאי נפקא ליה מינה לחיי שעה [ו]וישב בניהו את המלך דבר לאמר כה דיבר יואב וכה ענני אמר ליה זיל אימא ליה תרתי לא תעביד בהאי גברא אי קטלית ליה קבול לטותיה דלטייה אבוך ואי לא שבקיה דליקו בלטותיה דלטייה אבוך [ז]ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו אמר רב יהודה אמר רב כל קלות שקילל דוד את אביו נתקיימו בזרעו של דוד [ז]אל יכרת מבית יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם זב מרחבעם דכתיב [ח]והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה לנוס ירושלים וכתיב [ט]וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא מצורע מעוזיהו דכתיב [י]ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בה' אלהיו ויבא אל היכל ה' להקטיר על מזבח הקטרת וכתיב [יא]והצרעת זרחה במצחו מחזיק בפלך מאסא דכתיב [יב]רק לעת זקנתו חלה את רגליו ואמר רב יהודה אמר רב שאחזו [יג]פודגרא א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי א"ל [יד]כמחט בבשר החי מנא ידע אי בעית אימא מיחש הוה חייש ביה ואיבעית אימא מריבה הוה גמיר לה ואיבעית אימא [טו]סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם נופל בחרב מיאשיהו דכתיב [טז]ויורו (המורים) למלך יאשיהו [יז]ואמר רב יהודה אמר רב שעשו כל גופו ככברה וחסר לחם מיכניה דכתיב [טו]וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו אמר רב יהודה אמר רב היינו דאמרי אינשי תהא

שיטתא קיימי והילכתא כהני מתנייתא כולהו דקאי כוותיה וכתירוצא דתרצינהו ומתמהי' ומי איכא דוכתא דבתר דשכיב שכבא ארגו ליה בגד לתכריכין דבעי כי הא בעי האורג בגד למת וא"ל רבא לרבינא אין שככי דהרפניא כלומר בהרפניא מלינין המת ותכריכין ס) כלין ביום ובלילה אורגין לו בגד ומשלימין: **ת"ר** הרוגי מלכות נכסיהן למלכות הרוגי ב"ד נכסיהן ליורשין [ר"א אף הרוגי מלכות נכסיהן ליורשין] ואקשינן לר' יהודה והכתיב הנה בכרם נבות אשר ירד שם לרשתו ופריק ר' יהודה אומר אחאב את נבות ואת בניו הרג שנא' אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאום ה' ושלמתי לך בחלקה הזאת וגו' ואחאב דודו הוא כי אחי אביו היה ולו משפט הירושה ומדין ירושה בא לו ולא מדין מלכות וסוגיין כרבנן: **אמר** רב יהודה אמר רב כל קלות שקילל דוד את יואב נתקיימו בזרעו של דוד בשעה שבא שלמה להרוג את יואב א"ל תרתי לא תעביד בההוא גברא אי שבקיה בלטוותא דלטייה אבוך להההוא גברא או קביל לטוותא אי בעית למיקטלי וקיבלן שלמה כאשר דבר. ומנלן דנתקיימו בזרע דוד שנאמר אל יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו' זב זה רחבעם כדי וזה מפורש בתלמוד א"י בקדושין פ' [האשה נקנית] אמר הכי תמן תנינן האב זוכה לבן בה' דברים בנוי בכח בעושר בחכמה ובשנים בנוי שנאמר בנים ובני בנים הוי עטרת זקנים וכתיב בעושר וכבוד אתה מושל בכל וגו'. בשנים שנאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם. וכשם שזוכה לו בה' דברים כך מחייבו בה' דברים שנאמר יחולו על ראש יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. בחכמה שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם וגו'. בשנים שנאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם. וכשם שזוכה לו בה' דברים כך מחייבו בה' דברים שנאמר יחולו על ראש יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם. זב תשיש. מצורע עזיב. מחזיק בפלך בורי. נופל בחרב קצר ימים וחסר לחם מסכן דאתא שלמה מקטיל ליואב א"ל יואב אבוך גזר עלי ה' גזרות קבלן ואנא מיקטיל וקבלן וכולן איקיימן בדבית דוד זב ורחבעם שנאמר והמלך רחבעם התאמץ לעלות למרכבה מאן דאמר זב ומאן דאמר מיסטניס מצורע זה עוזיהו שנאמר ויהי עוזיהו המלך מצורע עד יום מותו ומחזיק בפלך זה יואב שנאמר ואת יואב עשו שפטים ותני ר' ישמעאל מלמד שהעמידו עליו בריונים קשים שלא הכירו אשה מימיהם והיו מענין בו כאשה הה"ד וענה גאון ישראל בפניו ועינה גאון ישראל. ונופל בחרב זה יאשיהו שנאמר ויורו המורים למלך יאשיהו אמר ר' יוחנן שעשאוהו ככברה. תני ר' ישמעאל שלש מאות חצים השליכו

ע) עי' ערוך ערך שכב ג'.

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' שם הל' כב כג וסמג שם טוש"ע שם סי':
נט ב מיי' פ"ג מהלכות תפילין הלכה טו סמג עשין כה טור או"ח סו"מ סימן לב קעיף מח:
ס ג מיי' שם טור או"ח שם קעיף לז:
סא ד מיי' פ"ל מהלכות מכלכות הלכה ט:
סב ה מיי' פ"ל מהלכו' מכל הלכה ט:

מוסף רש"י

ציפן זהב. לתפילין, פסולות הנמיס, דמיק של עור נעיץ, לתפילו קשיהן אינן נלח לזעות נמיץ כלאמרינן בהקומץ (מנחות מב:). **או שטלה עליהן.** לשון טלאי, כלומר עשה חיפוי כיס שלהן נעור בהמה טמאה (גיטין מה:) שעשה כיסים של עור בהמה טמאה, פסולות. כלאמרינן בפרק שמונה קרנים (שבת קח.) למען תהיה תורת ה' בפיך, מן המיוחד בפיך (מנחות מב:). **פודגרא.** שם מולי הוא שמוזכר בירושלמי וקולו לו פודגרא (סוטה י:).

רבינו חננאל

מחיל לפיכך תני יעשה דימוס או זילוף ת"ש היו אביו ואמו מזדקין בו כלים מצוה על אחרים להצילם קשיא לאביי דכיון דאחרים מצילין אותן לא נאסרו ש"מ הזמנה לאו מילתא היא ודחי התם לאו הזמנה היא משום מררותיה היא דזריק ולא גמר לאומניה אי הכי דמשום מררותיה זריק להו אפי' נגעו במטה לישתרו אמאי קתני רשב"ג אומר בד"א בשלא נגעו במטה אבל נגעו במטה אסורין תרגמה עולא במטה הנקברת ומשום דמיחלפא בתכריכי המת ת"ש כיס שעשאו להניח בו תפילין אסור להניח בו מעות קשיא לרבא ופריק אימא שעשאו להניחו והניח בו תפילין ת"ש אמר לאומן עשה לי תיק של ספר או נרתק של תפילין עד שלא נשתמש בו קודש מותר להשתמש בו חול משנשתמש בו קודש אסור להשתמש בו חול קשיא לאביי ופריק תנאי היא דתניא ציפה לתפילין זהב או שתלה עליהן עור בהמה טמאה פסולין עור בהמה טהורה כשרין ואף על פי שלא עבדן לשמן [רשב"ג אומר כו' עד שיעבדן לשמן] אביי כתנא קמא ורבא כרשב"ג וקיימא לן דהלכתא כרבא דאמר הזמנה לאו מלתא היא אלא בעי הזמנה ועשייה כרב חסדא דתרוייהו סבירא להו דהדדי וכחדא